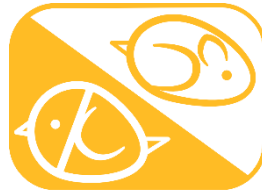

Vogelgriep en hobbydierhouderij

Wat wordt het lange termijnperspectief?

KleindierNed

Positiebepaling KleindierNed maart 2022

Inhoud

Samenvatting.....	3
1. Inleiding	4
2. Hobbydierhouderij en vogelgriep.....	6
Wie zijn de houders?	6
Ervaring met vogelgriepuitbraken.....	6
Vatbaarheid vogelgriep	7
Vogelgriep een zoönose	7
Conclusie	7
3. Maatregelen vogelgriep	9
Landelijke preventiemaatregelen.....	9
Bestrijding en preventie na uitbraak hobbylocatie	9
Gevolgen vogelgriep en de maatregelen	9
4. Vaccinatie	11
Effectiviteit vaccins.....	11
Belangstelling vaccinatie	12
5. Afschermplicht	13
6. Maatregelen bij besmette (hobby)locatie.....	14
7. Tentoonstellingsverbod.....	15
8. Positiebepaling KleindierNed	16
Vaccinatie	16
Afschermplicht	16
Tentoonstellingen en keuringen	16
Maatregelen bij besmetting hobbylocatie	16
Bijlage 1 Overzicht besmettingen.....	17

Samenvatting

Vogelgriep is sinds 2003 een dierziekte die sterk is opgerukt in heel Europa, zelf wereldwijd. Nederland wordt in het bijzonder getroffen. Veel aandacht gaat uit naar de gevolgen ervan voor de wilde vogels en voor de commerciële houderij. De tienduizenden hobbyhouders van vogels krijgen relatief weinig aandacht in de aanpak. Het aantal besmette vogels bij hobbyhouders is weliswaar gering, maar iedere besmette locatie is er één te veel. Bovendien is vogelgriep geen periodiek verschijnsel meer, maar permanent. De vogelgriep en de preventiemaatregelen grijpen er bij de hobbyhouders er diep in. Daarom heeft KleindierNed een positiebepaling opgesteld. Het belang van vaccinatieontwikkeling staat voorop. Vooral omdat we ervan uit kunnen gaan dat vogelgriep niet voorbijgaat, in tegendeel. Daarnaast zijn versoepelingen noodzakelijk en verdedigbaar, gezien het relatief geringe risico op een besmetting van een hobbylocatie. Deze versoepelingen zijn ook van belang voor de instandhouding van zeldzame rassen en soorten, en daarmee voor de biodiversiteit. In hoofdstuk 8 staan de concrete eisen benoemd vanuit de hobbydierhouderij.

1. Inleiding

Op 23 februari 2022 heeft Minister Staghouwer in zijn brief aan de Tweede Kamer benadrukt dat een lange termijnvisie nodig is over vogelgriep. In het debat met de Tweede Kamer op 24 februari 2022 is dit herhaald. Tot nu toe is er veel aandacht voor de commerciële houderij in relatie tot de vogelgriep, maar de belangen van de hobbydierhouderij komen weinig aan bod, terwijl het hier om tienduizenden houders gaat.

KleindierNed is het platform waarin organisaties zijn verenigd op het gebied van de hobbydierhouderij van vogels. Dit document bevat de het standpunt van KleindierNed over hoe om te gaan met de hobbyvogels in relatie tot de vogelgriep. Nu en in de toekomst.

De hobbydierhouderij werd in 2003 zwaar getroffen door de vogelgriep. De Nederlandse Werkgroep Pluimvee en Parkvogels¹, voorganger van KleindierNed, heeft zich toen met succes ingezet voor dierenwelzijn bij het afschermen van dieren tegen vogelgriep (afschermplicht i.p.v. ophokplicht) en voor de mogelijkheid van vaccinatie.²

We zijn inmiddels meer dan 15 jaar verder en de situatie is sindsdien ernstig verslechterd. Vogelgriep lijkt in Nederland endemisch te zijn geworden en treft wilde vogels en gehouden vogels steeds harder.

Ons standpunt gaat in op de volgende aspecten:

- Vaccinatie (hoofdstuk 4)
- Afschermplicht (hoofdstuk 5)
- Maatregelen bij besmetting hobbyvogellocatie (hoofdstuk 6)

Ons standpunt is gebaseerd op:

- De praktijk van de hobbydierhouderij van vogels en de gevolgen van de vogelgriep en van de huidige bestrijdingsmaatregelen (hoofdstuk 2)
- De huidige Europese en nationale regelgeving voor hobbyhouders m.b.t. vogelgriep (hoofdstuk 3)
- De beschikbare kennis over vogelgriep en vaccinatie. Deze is verwerkt in de diverse hoofdstukken.

¹ De NWPP is de voorganger van KleindierNed, en werd opgericht in 2006.

² Zie de bijlage met de fact sheet van 2007 van de NWPP voor het Wereldvogelgriepcongres te Verona.

2. Hobbydierhouderij en vogelgriep

Wie zijn de houders?

In Nederland zijn er honderdduizenden³ mensen die hobbymatig vogels houden of fokken. Het gaat dan om kippen, fazanten, kalkoenen, eenden, ganzen, pauwen, fazanten, kwartels, duiven, watervogels, loopvogels en siervogels, waaronder zeldzame rassen en soorten. Dit is al eeuwen een liefhebberij in ons land en de ons omringende landen.

De meeste hobbyhouders van vogels houden enkele vogels die zij betrekken van een fokker of een handelaar. De grootte van de houderij varieert in de meeste gevallen van enkele dieren tot zo'n 250 volwassen vogels. De meeste houders houden een beperkt aantal vogels (gemiddeld 10) en zijn niet georganiseerd in verengingsverband. Daarnaast zijn er de fokkers die deze (zeldzame) rassen en soorten in stand houden. Hun fokkersactiviteiten zijn van belang voor de biodiversiteit. Deze houders spelen dan ook een rol bij de naleving van de diverse verdragen over instandhouding van biodiversiteit.

In KleindierNed zijn 10 organisaties verenigd. Het gaat hier om 7 organisaties van fokkers van deze vogels. Behalve door particulieren worden deze vogels ook gehouden op kinderboerderijen. De vSKBN is dan ook onderdeel van KleindierNed net als de Stichting Zeldzame Huisdierrassen (SZH). Verder worden op dierenweides en zorgboerderijen vaak kleinschalig wat vogels gehouden, zoals watervogels en pluimvee.

Ervaring met vogelgriepuitbraken

Sinds 2003 heeft de hobbydierhouderij te maken met vogelgriepuitbraken. Toen werd Nederland voor het eerst sinds decennia geconfronteerd met een uitbraak van vogelgriep. Men had niet de kennis over hoe te handelen. Er werden bij 17.000 particuliere huishoudens, kinderboerderijen en dierenweides zo'n 170.000 vogels preventief geruimd. De aanpak is geëvalueerd en duidelijk is geworden dat het preventief ruimen van hobbyvogels geen enkel nut had. De Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders onderdeel van de NWPP heeft toen het voortouw genomen bij het mogelijk maken van vaccinatie. Dit was in lijn met het beleid van de hobbydierhouderij voor afschaffing van het non-vaccinatiebeleid tegen mond-en-klauwzeer (MKZ) en klassieke varkenspest (KVP) bij (hobby)dieren. In 2006 heeft de EC de vaccinatie tegen vogelgriep voor hobbydieren goedgekeurd. In hoofdstuk 4 gaan we in op onze ervaringen met vaccinatie.

Sinds 2003 zijn er in Nederland uitbraken van vogelgriep geweest. Deze werden steeds vaker veroorzaakt door besmette wilde vogels. Eerst incidenteel en op kleine schaal, maar de laatste jaren steeds vaker en op groter schaal. En nu is vogelgriep endemisch geworden. De zomer van 2021 is vogelgriep niet volledig weggeweest onder de wilde vogels. Hoe de vogelgriep zich verder zal ontwikkelen met betrekking tot varianten, ernst en besmettingsdruk moet blijken. Wat we wel kunnen concluderen is dat er in de afgelopen 20 jaar alleen maar sprake is van een toename van vogelgriep via besmette wilde vogels vanuit Azië die hier overwinteren of doortrekken.

³ Schattingen van aantallen worden gegeven door [Dibevo](#). 115.000 huishoudens met kippen, duiven, ganzen, eenden; 184.000 huishoudens met siervogels

Vatbaarheid vogelgriep

Niet alle vogels die door de verenigingen binnen KleindierNed gehouden worden zijn gevoelig voor vogelgriep. In de Wet dieren zijn hoenders, watervogels en loopvogels als risicovogels benoemd. Bij de huidige hoog pathogene varianten van vogelgriep gaan pluimvee en watervogels vaak dood, maar zij kunnen ook overleven.

Veel vogels worden permanent in volières gehouden en lopen hierdoor minder risico op een besmetting met vogelgriep. Andere vogels zijn moeilijk af te schermen, zoals watervogels en loopvogels. Deze vogels lopen dan ook een groter risico op besmetting.

Tot nu toe is bekend dat er in de periode van 21 oktober 2021 tot 17 maart 2022 er 11 hobbylocaties in 5 provincies⁴ besmet geraakt en daarnaast 2 kleinschalige commerciële bedrijven. In het oosten en zuiden van Nederland zijn geen gevallen van vogelgriep bekend bij hobbylocaties. Van deze 11 locaties zijn er 8 met minder dan 50 vogels en 3 hobbyfokkers van (onder andere) watervogels met meer dan 50 vogels.

Elke besmetting is er één te veel. Maar al met al is het een zeer beperkt aantal besmettingen als we uitgaan van de getallen die Dibevo noemt van 115.000 huishoudens met kippen, ganzen en eenden. Dit is verbazingwekkend te noemen, omdat watervogels moeilijk goed zijn af te schermen vanwege welzijnsproblemen, de naleving van de semipermanente landelijke afschermplicht te wensen overlaat op hobbylocaties en de biosecurity op hobbyhouderijen minder is dan op de commerciële houderijen.

De besmette locaties liggen in de gebieden met een hoge besmettingsdruk vanwege de grote aantallen besmette wilde vogels. Met name de wat grotere hobbydierhouderijen met wilde watervogels lopen een extra risico op besmetting. Dat geldt ook voor handelaren in pluimvee en watervogels, omdat hier in de regel grotere aantallen gehouden worden.

Vogelgriep een zoönose

Er zijn veel zorgen over het zoönotisch gevaar van vogelgriep. Tegelijkertijd wordt het zoönotisch risico van vogelgriep van de huidige varianten in de hobbydierhouderij als gering ingeschat, gezien het beperkte aantal dieren dat gehouden wordt. Wij willen de zorgen niet bagatelliseren en kunnen evenmin voorspellen hoe dit zoönotisch risico zich verder zal ontwikkelen. In het kader van de vatbaarheid voor dierziekten is het van groot belang dat de biodiversiteit van vogels in een regio behouden blijft. Genen zijn van invloed op gevoeligheid van dieren voor dierziekten. Dat geldt ook voor vogelgriep. Juist bij genetische diversiteit loopt een besmetting met een virus eerder dood. Ook de commerciële houderij kan van deze diversiteit gebruik maken in de fokkerij.

Conclusie

Ondanks de grote besmettingsdruk raken relatief zeer weinig hobbylocaties besmet met vogelgriep. Het risico dat het virus zich op een hobbylocatie tot een zoönose ontwikkelt is bijzonder klein en de opgelegde maatregelen hebben weinig toegevoegde waarde blijkt uit de praktijk, zeker als er slechts kleine aantallen dieren gehouden worden.

⁴ Waarvan 3 in Noord-Holland, 3 in Friesland en 2 in Zuid-Holland

3. Maatregelen vogelgriep

Zoals gezegd zijn in de regelgeving risicovogels voor vogelgriep benoemd (hoenders, watervogels en loopvogels). In Nederland gelden landelijke preventiemaatregelen en er zijn maatregelen die van kracht worden als er een houderij (commercieel of hobby) besmet raakt.

Landelijke preventiemaatregelen

De landelijke nationale preventiemaatregelen voor hobbymatig gehouden risicovogels zijn:

- Afschermplicht van risicovogels
- Bezoekersverbod voor locaties met risicovogels
- Verzamelverbod voor risicovogels (bijvoorbeeld tentoonstellingen, keuringen, markten, culturele evenementen)

Bestrijding en preventie na uitbraak hobbylocatie

De maatregelen na een uitbraak volgen uit de Europese Diergezondheidsverordening.

Hobbyhouders zijn verplicht om bij een vermoeden van vogelgriep bij hun dieren dit te melden bij de NVWA. Als vogels op een hobbylocatie besmet zijn kunnen deze worden geruimd. Daadwerkelijke ruiming hangt af van de situatie en de aanwezigheid van zeldzame rassen en soorten. Hiervoor kan een uitzondering gemaakt worden.

Bij een uitbraak op een locatie met meer dan 50 vogels is Nederland sinds 21 april 2021 verplicht om een gebied van 3 en 10 km rondom de locatie in te stellen waarin een vervoersverbod voor *alle* vogels geldt. Dit is nieuw. Voorheen golden deze maatregelen voor uitbraak op een commerciële houderij en niet voor een besmetting bij een hobbydierhouderij. Deze Europese aanscherping heeft voor Nederland geen toegevoegde waarde. Tot nu toe vindt er geen verspreiding plaats van hobbylocaties naar commerciële houdertijen. Wij pleiten er dan ook om het aan de lidstaten te laten welke maatregelen men wil treffen bij besmettingen op hobbylocaties.

Gevolgen vogelgriep en de maatregelen

Vogelgriep en de bijbehorende maatregelen grijpen diep in op de hobbydierhouderij. We noemen de volgende punten:

- Houders zijn bezorgd dat hun dieren besmet raken en gedood moeten worden. Dit geldt in het bijzonder voor houders van vogels die extra risico lopen, zoals houders van collecties van (zeldzame) wilde watervogels en loopvogels. Deze vogels zijn minder goed af te schermen zonder welzijnsproblemen.
- Fokkers met meer dan 50 dieren zijn bovendien bezorgd over de gevolgen voor pluimvee- en eendenbedrijven bij hen in de buurt, mocht er bij hun vogels een besmetting optreden. Sommige houders hebben om deze reden het aantal dieren teruggebracht, maar daarmee komt de fokkerij van (zeldzame) rassen en soorten onder druk.
- Door de semipermanente afschermplicht kunnen risicovogels niet meer vrij op het terrein scharrelen zoals deze vogels gewend waren. Het gaat ten koste van dierenwelzijn. Sommige

vogelsoorten worden hierdoor steeds minder gehouden. En onder deze strikte omstandigheden mislukt het fokken.

- Er zijn kinderboerderijen die al geen pauwen meer houden. Er zijn kinderboerderijen die overwegen om te stoppen met het houden van scharrelkippen en eenden. Dit zou een enorme verarming zijn voor de bezoekers/kinderen van deze plekken.
- Tentoonstellingen en keuringen van hoenders en watervogels kunnen niet meer plaatsvinden. Deze bijeenkomsten vormen het hart van de fokkerij en van het verenigingsleven.

4. Vaccinatie

Vaccinatie is een manier om het risico op besmetting met vogelgriep te verkleinen en dierenwelzijn te bevorderen. In 2006 is door inzet van de Nederlandse Belangenvereniging van Hobbydierhouders toestemming verkregen van de EC om hobbyvogels te vaccineren. Dat is toen op heel kleine schaal gebeurd. De effectiviteit van het toenmalige vaccin bleek beperkt. De vaccinatie van hobbydieren ging gepaard met de verplichting om zeer zware pootringen te bevestigen en er was de verplichting dat gevaccineerde vogels niet vervoerd zouden worden naar andere lidstaten. Hiermee kwam de internationale uitwisseling van vogels naar andere lidstaten in de knel.

De eerste jaren na 2006 waren er relatief weinig vogelgriepuitbraken en de NWPP is een aantal jaren later akkoord gegaan met het niet verlengen van de toestemming voor vaccinatie bij de Europese Commissie. Gezien het geringe risico op besmetting, de effectiviteit van het vaccin, de bijbehorende beperkingen en de kosten was er op dat moment geen motivatie meer voor het vaccineren van hobbyvogels.

Effectiviteit vaccins

Nederland heeft geïnvesteerd via het programma Topsectoren in de ontwikkeling van vaccinatie bij vogelgriep. De resultaten die in 2012 gepubliceerd werden boden helaas weinig hoop op effectieve vaccins. Sindsdien lijkt het erop dat men wereldwijd maar beperkt verder is gekomen. De bereidheid van de markt om te investeren in vaccinontwikkeling leek ook beperkt omdat er weinig gebruik van deze vaccins gemaakt zou worden, vanwege de kans op handelsbeperkingen. Door de ernst van de vogelgriep lijkt het tij te keren en wordt opnieuw geïnvesteerd in de ontwikkeling van vaccins als preventieaanpak van vogelgriep bij gehouden vogels.

Op dit moment zijn er geen geschikte vaccins geregistreerd en moet de EC-toestemming verlenen voor vaccinatie. Hier wordt nu aan gewerkt door Frankrijk, Nederland en Duitsland. Voor hobbyhouders kan de EC alvast gevraagd worden om, analoog aan 2006 toestemming te geven voor vaccinatie in Nederland. Er komen hier geen producten zoals eieren of vlees van hobbymatig gehouden dieren in het internationale commerciële handelscircuit. Handelsbeperkingen kunnen hier dus geen rol spelen.

Voor hobbyhouders is het van belang dat de vaccins geschikt zijn voor oudere dieren en ook andere soorten als kippen en kalkoenen en niet alleen voor 1-dagskuikens. Verder is het voor de bescherming van de vogels tegen vogelgriep minder erg als het vaccin geen 100% bescherming tegen infectie of klinische verschijnselen geeft zolang de virusuitscheiding maar geremd wordt.

Wij begrijpen dat twee van de vaccins waarmee nu proeven worden gedaan mogelijk geschikt zouden zijn voor de hobbydieren, inclusief watervogels.

Ook wordt een genetisch gemodificeerd vaccin Boeringher-Ingelheim in de debatten genoemd waarmee in de wereld al miljoenen vogels zijn gevaccineerd. Gezien de genetische modificatie zal toelating van dit vaccin waarschijnlijk meer tijd kosten. Het DNA-vaccin van Huvepharma zou wel geschikt kunnen zijn voor alle soorten en de toelating zal niet meer tijd kosten.

Wij zijn van mening dat hobbyhouders die dit willen in de gelegenheid gesteld moeten worden om mee te doen aan de veldproeven. Hiermee hoeven zij niet nog een seizoen te wachten op de mogelijkheid van vaccinatie. KleindierNed is bereid om bij te dragen aan het beschikbaar stellen van vogels voor een veldproef. Het zou voor de hobbydierhouders een uitkomst zijn als de Nederlandse overheid hierbij kan bemiddelen.

Belangstelling vaccinatie

Hoe groot de belangstelling onder hobbyhouders is voor vaccinatie vinden wij moeilijk in te schatten. Een [petitie van Levende Have](#) voor vaccinatie hobbypluimvee is inmiddels ruim 1600 keer ondertekend. Het geschatte risico op besmetting, de kosten en de voorwaarden zullen een rol spelen in de overwegingen.

In 2022 is de kans dat een hobbylocatie besmet raakt toegenomen t.o.v. 2006, hoewel nog steeds gering als we kijken naar heel Nederland. Bij watervogelhouders en bij kinderboerderijen is er belangstelling voor vaccinatie en in de waterrijke gebieden zal dit ook zo zijn. Onze inschatting is dat het aantal houders dat overgaat tot vaccinatie als dit mogelijk is op dit moment nog beperkt zal zijn en ook afhankelijk van de randvoorwaarden. Daarmee zal het marktaandeel van hobbyhouders niet groot genoeg zijn voor de farmaceutische industrie om specifiek voor de hobbydierhouderij (en daarbinnen voor specifieke diergroepen, watervogels, hoenders en loopvogels) een vaccin te ontwikkelen en te produceren. Dit betekent dat wij afhankelijk zijn van de vaccinontwikkeling voor de commerciële houderij.

Omdat wij niet kunnen voorspellen hoe vogelgriep zich zal ontwikkelen, maar wel kunnen vaststellen dat de risico's jaar op jaar toenemen is vaccinontwikkeling van groot belang, want andere antwoorden zijn er niet, buiten het afschermen.

Het is hoe dan ook van belang dat er overleg plaatsvindt over de randvoorwaarden die de Europese Commissie wil stellen aan vaccinatie. Als deze opnieuw nodeloos beperkend zijn, zal de belangstelling hiervoor alleen maar dalen.

Hoewel vaccinatie nog niet mogelijk is en wij de noodzaak van vaccinatie van belang vinden willen wij benadrukken dat vooralsnog vaccinatie van hobbyvogels op vrijwillige basis moet plaatsvinden.

5. Afschermplicht

De afschermplicht geldt voor heel Nederland. In het seizoen 2020-2021 heeft deze afschermplicht 8 maanden geduurd. Daarbij was in de overige 4 maanden vogelgriep in Nederland nog steeds aanwezig. In het seizoen 2021-2022 zijn er per 1-3-2022 in 8 provincies geen vastgestelde uitbraken geweest bij hobbydierhouderijen. De kans op een besmetting is, uitgaande van de schattingen van Dibevo 1 op 10 000, al naar gelang de locatie en de gehouden vogelsoorten.

KleindierNed is van mening dat er onvoldoende basis is voor een semipermanente landelijke afschermplicht op hobbylocaties gezien de risico's op besmetting van een hobbydierlocatie. Het geringe aantal besmettingen en de spreiding over Nederland maken dit instrument buitenproportioneel. Er is goede voorlichting nodig over de risico's op een besmetting en hoe deze te voorkomen. Op grond daarvan kunnen hobbyhouders bepalen hoe zij in hun situatie hun dieren het beste kunnen beschermen. Het maakt uit hoeveel dieren iemand houdt, welke diersoorten in welke regio. De informatie over besmette wilde vogels, zoals deze nu publiekelijk toegankelijk is, is daarbij van belang. Ook technische informatie over de wijze van afschermen kan hier helpen. Bijvoorbeeld, kan dubbele afrastering in open water helpen om het risico op besmetting van watervogels te verkleinen.

6. Maatregelen bij besmette (hobby)locatie

In het draaiboek aanpak vogelgriep hebben wij er ons voor ingezet om zeldzame rassen en soorten te sparen van ruiming als dit mogelijk is. Dit is een belangrijke verworvenheid die behouden moet blijven.

Wanneer een locatie met meer dan 50 vogels besmet is, dan is op grond van de Europese regelgeving de overheid verplicht om beschermings- en bewakingsgebieden van 3 km en 10 km rondom de besmette locatie in te stellen. Hier geldt een vervoersverbod voor alle vogels.

Tot 21 april 2021 was er geen verplichting tot het instellen van een vervoersverbod bij een besmette hobbylocatie. De ervaring uit de afgelopen jaren is dat er geen verspreiding van vogelgriep heeft plaatsgevonden. Deze aanscherping heeft ongewenste gevolgen voor de commerciële houderij en zet de verhouding tussen hobbydierhouderij en commerciële houderij op scherp en dat is ongewenst. Deze aanscherping in de Europese Diergezondheidsverordening moet van tafel.

7. Tentoonstellingsverbod

Er is een landelijk verbod op het bijeenbrengen van risicovogels, zoals voor tentoonstellingen en keuringen. Er is geen tentoonstellingsverbod voor andere vogels, behalve in de beschermings- en bewakingsgebieden. Toch worden vergunningen hiervoor niet altijd verleend door gemeenten. Ook veiligheidsregio's kunnen hierover negatief adviseren. Dit is ongewenst. De landelijke maatregelen zijn niet voor niets alleen van toepassing op risicovogels. Bij de risicovogels is er het risico dat vogelgriep zich verspreidt via een tentoonstelling, dat geldt niet bij de andere vogelsoorten.

Daarom pleiten we ervoor dat de vogels, vallend onder de definitie van "gezelschapsdieren" geen beperkingen meer opgelegd krijgen, tenzij de liefhebber ook risicovogels in bezit heeft. De huidige regeling dupeert nu vele liefhebbers en is niet proportioneel.

Daarnaast kan een duidelijke richtlijn van het Rijk naar de Veiligheidsregio's onjuiste beslissingen voorkomen.

Tenslotte moet het landelijk tentoonstellingsverbod heroverwogen worden voor risicovogels. Regionale tentoonstellingen moeten mogelijk zijn in regio's zonder besmettingen.

8. Positiebepaling KleindierNed

Vaccinatie

- Ontwikkeling van vaccins tegen vogelgriep heeft de grootste prioriteit gezien de almaar toenemende aantallen van besmette vogels.
- Vaccins moeten geschikt zijn voor hobbyvogels, dus toepasbaar bij oudere leeftijd, en geschikt voor hoenders, watervogels en loopvogels.
- Hobbyhouders die hun vogels willen vaccineren moeten kunnen deelnemen aan de veldproeven. Hiermee hoeven zij niet opnieuw een seizoen in zonder vaccinatiemogelijkheid.
- Vaccineren van hobbyvogels moet op vrijwillige basis plaatsvinden.
- Bij de Europese Commissie kan alvast toestemming gevraagd worden voor vaccinatie hobbyvogels.
- Randvoorwaarden voor vaccinatie moeten in overleg vastgesteld worden.

Afschermplicht

- De (semi) permanente landelijke afschermplicht moet heroverwogen worden. Voorzien van goede voorlichting moeten hobbyhouders hier zelf hun verantwoordelijkheid kunnen nemen. Het draaiboek vogelgriep moet op dit punt worden herzien.

Tentoonstellingen en keuringen

- Geen landelijk tentoonstellingsverbod.
- Geen beperkingen voor houders van vogels die vallen onder gezelschapsdieren, tenzij men ook risicovogels houdt.
- De VNG en de Veiligheidsregio's moeten goed geïnformeerd worden over de maatregelen zodat zij niet ten onterechte vergunningen weigeren.

Maatregelen bij besmetting hobbylocatie

- De Europese regelgeving om een beperkingsgebied in te stellen bij besmetting van een hobbydierlocatie met 50 of meer vogels moet aangepast worden.

Bijlage 1 Overzicht besmettingen

Datum	Plaats	Provincie	Aantal	Diersoort
22-10-2021	Scharwoude	NH	<50	?
1-11-2021	Assendelft	NH	140 legkippen 50 loopeenden	legkippen en eenden
2-11-2021	Grootschermer	NH	< 50 zorgboerderij	?
3-11-2021	Parrega	Friesland	200	watervogels
12-11-2021	Hei- en Boeicop	ZH	<50	?
5-11-2021	Harlingen	Friesland	<50	?
11-11-2021	Ouderkerk aan de Amstel	NH	<50	?
1-12-2021	Voorschoten	ZH	<50	?
13-1-2022	Nieuwerbrug	ZH	220	Eenden en kippen
18-1-2022	Rhoon	ZH	<50	?
19-1-2022	Benschop	Utrecht	<50	?
8-2-2022	Hierden	Gelderland	250	legkippen
25-2-2022	Scharnegoutum	Friesland	90	watervogels

Scharwoude: kaartje WUR

[Assendelft](#)

Grootschermer: kaartje WUR

[Parrega](#)

Hei en Boeicop: kaartje WUR

Harlingen: kaartje WUR en NVWA

Ouderkerk a/d Amstel: kaartje WUR

Voorschoten: kaartje WUR

[Nieuwerbrug](#)

Rhoon: kaartje WUR

[Hierden](#)

[Scharnegoutum](#)

Avian Influenza and hobby holders in the Netherlands

Introduction

In the past years Dutch hobby poultry and park bird holders faced the impact of the classical bird flu. When in 2003 an outbreak of H7N7 took place, 167,000 healthy hobby birds were killed preventively. Since 2004 hobby holders are badgered with precautionary measures to prevent contamination with H5N1 from wild birds. Because of such measures keeping animals/birds in open the air is jeopardized. It affects not only hobby holders but free range and organic holders as well.

A future for poultry-keeping in the open air?

The Dutch hobby holders of poultry and park birds (NWPP) work hard to maintain hobby holding in the open air. And for this we will need to balance all the risks and measures. Continuous housing of the birds is no option. To vaccinate is not an option for all groups of hobby birds. Which are the facts, the risks, the experiences and the solutions?

What makes the Dutch situation riskful?

The Netherlands seem a risk country for bird flu outbreaks because of the intensive husbandry and because of its situation in the vast delta of Rhine, Maas and Schelde. To control these risks the Dutch authorities and the industry take various measures like monitoring wild birds and monitoring the farms for HP and LP AI. Hobbyholdings and commercial open air holdings (free range and organic) have the possibility of vaccination against H5N1.

Risks of contamination are in transports, like in Suffolk; and in the mutation of LPAI to HPAI after introduction of LPAI in commercial holdings (due to the intensity and virus pressure); and in wild birds infected with HPAI by contaminated farms (however not one such bird has been found in the Netherlands up till now nor a direct connection between an outbreak and the presence of infected wild birds).

Outbreaks and disease control measures

2003 HP H7N7 - 227 commercial holdings

- 14 non-commercial

1300 'cleaned out' commercial holdings

16,500 'cleaned out' non-commercial holdings

It was the first outbreak HPAI since 1924.

Housing due to migration and Suffolk outbreak:

2005 - September till January 2006

2006 - March till May and September till December

2007 - February 3 - 19 (Suffolk)

More monitoring since 2003 resulted in a few cases of LPAI in commercial holdings.

Risks of hobby poultry and -birds in The Netherlands

Risks of introduction and spreading of the disease in commercial holdings by hobby poultry and birds are negligible. There is no contact structure between the two sectors. In 2003 the non-commercial holdings were infected by personal contacts. Since then the biosecurity around commercial holdings is improved.

Vaccination: experiences in the Netherlands

Vaccination of hobby birds is not just a simple solution. Most chickens are easy to handle without stress, but especially the wild species (like not-domesticated waterfowl) suffer most when chased around and captured. The animals become stressed and frightened.

However, in case of an outbreak or the presence of HPAI infected wild birds, having the possibility of vaccination should be regarded as huge asset:

It gives us an alternative for housing the birds (which gives them even more stress) and hopefully a guarantee to spare them from culling during an outbreak.

Some data on the Dutch situation

Area	41,528 km ² with 18,4% water
Inhabitants	16.3 million
Population density	392.8 per km ²
River delta, polders, etc	

Port

Rotterdam largest logistic and industrial junction in Europe

Hobby- and smallholders:

- 100,000 – 150,000
- With an average of 10 animals, mostly small (bantam). - Usually in limited (small) areas.
- No contacts with commercial holdings.
- No production for consumer markets;
- Not comparable to back-yard holdings in several other European countries.

Poultry and waterfowl organisations

- NHDB: 5000 members
- Aviornis Int. Ned.: 2500 members

National shows

- 4 per year plus many regional shows
- Poultry plants 1,169

Commercial holders:

- Export value Stock Meat and Eggs 6.3 milliard euro
- National production of broilers 4.9 million
- National production of eggs 9.1 milliard
- Laying hens 27.4 million
- Turkeys 0.9 million

Durable Animal Health Control Policy for Avian Influenza in Europe

The Netherlands are a risk country, no doubt but there are comparable regions in Europe where free range holders face the same problems. Think of Suffolk, of Germany with permanent housing, and of France which vaccinated geese and ducks in the risk regions. Therefore a sustainable control policy should consist of:

- Monitoring of commercial holdings, hobby holdings and wild birds
- Bio-security measures on commercial holdings
- Vaccination of commercial holdings at risk (turkeys, laying hens)
- Housing of hobby birds only in case when wild birds with H5N1 are found *in* the Netherlands
- No housing of vaccinated hobby birds
- No killing of healthy hobby birds in case of an outbreak in a commercial holding.
- Instead: monitoring and restrictions for moving animals
- No import restrictions for products of vaccinated animals within the EU. Supplementary measures and sanctions to tackle those companies that boycott these products (like the Dutch experience with Lidl and Aldi in 2006)
- Establishing of policy measures against import restrictions in a broad WTO-connection.

For more information see:

www.hobbydierhouder.nl

© NBvH 2007

Also supported by

Dutch Working Group of Hobby holders of Poultry and Park birds

Avian Influenza and Vaccination

The Facts and Figures, in the Netherlands, a hobby holders' point of view

